

teket igénybe fogják venni. — *Új Csorbató (Móry-telep)* is a sielők részére lesz nyitva e télen, minek folytán a villamos vasút is fog közlekedni Csorbaig. — *Tarpatakfüreden*, a *Zerge-szállóban*, a *Sziléziai menházban* és a zöldségi *Frigyesmenházban* lesznek elosztva a tanfolyam többi katonái. — A közös hadsereg sielő tanfolyama katonáit egyes tátraalji falvakban fogja elhelyezni. R. M.

Katonai üdülőtelepek a Magas-Tátrában. *Tátralomnicz*on a tiszti üdülőtelep október hó végén megszűnt és Bártfafürdőre helyeztetett át. Így a „Palota“-szálló e télen a sportoló közönség számára lesz nyitva. — *Újtátrafüreden* állandóan nagy számmal vannak üdülő tisztek az „Európa“-szállodában. — *Tátraszéplakon* a „Tivoli“-villában a Vöröskereszt-kórház dr. Guhr Mihály főorvos vezetése alatt áll és a háború kezdete óta sok száz beteg tisztnak és legénységállománybeli katonának adta vissza egészségét. — *Alsótátrafüredet* a rokkantügyi hivatal vette meg tüdőbeteg katonáink részére és alakította át téli használatra. — *Virág völgyet* szintén a rokkantügyi hivatal akarja megvenni Poprád várostól. A tárgyalások még folynak. R. M.

Építkezések a Tátrában. *Csorbatónál* egy nagyszabású kávéházat épít a kinstár nyár óta a nagyszállodához. Hoepfner Guidó műépítész tervei szerint. Jövő tavaszra valószínűleg készen lesz. — *Újtátrafüreden* dr. Sontagh Miklós nagyszabású szanatóriumot tervez építeni a teleptől délre a református templom mellett. — *Ótátrafüreden* a „Csáky“-házat és a „Scepusia“-villát központi fűtésre rendezik be téli használatra. A két épületet előcsarnokkal (hallal) kötik össze és közös étteremmel látják el. Valószínűleg január hóban fog megnyitni. R. M.

A Salamon tornyának rekonstruálása. A Műemlékek Országos Bizottsága elhatározta, hogy a visegrádi Salamon-tornyot, Budapest-környéki hegyvidékünk e szép régiségét, restauráltatja. A költségekről a kultuszminiszter az állami költségvetés keretében gondoskodik. Elhatároztatott továbbá a vágvölgyi sztrecesényi vár restaurálása és a zborói Rákóczi-kastély és templom, továbbá a sztrópkói róm. kath. templom helyreállítása is, a melyeket tudvalevőleg az orosz invázió rongált meg. Sz. N.

A „Virágbokorhoz“ cz. vendéglő: a kedvelt „Blumenstökli“, hova bennünket társasvacsoráinknak s annyi szép ünnepélyünknek évtizedekre visszamenő kedves emléke köt, áldozatul esett a háborús idők kérlelhetetlen követelményeinek. Tulajdonosa katonai szolgálattételre bevonult s üzlete — mint ezidőszerint annyi más — bezárattott. Fel fog-e támadni, a jövő kérdése.

A pálvölgyi barlangról lapunk előző számában (126. l.) megjelent közleményünkre *Korachich József* tanár t. tagtársunktól hosszabb nyilatkozatot kaptunk, melyben sajnálkozásának ad kifejezést a fölött, hogy az említett közlemény — írójának tájékozatlansága folytán — a barlangot lekicsinyli és a közönséget annak látogatásától elriasztja, holott a barlang ma már — jelenlegi bérloinek szakszerű munkája által — robbantások és sziklarepesztések nélkül oly könnyen bejárhatóvá vált, „hogy a barlangot látogató közönség annak nagy részét akár ünneplő ruhában is minden veszély nélkül kényelmesen megtekintheti“. A nyilatkozat végül azt mondja: „Hála a székesfővárosi tanácsnak azért, hogy a *Magyar Amatőrök Országos Egyesületének* kérését oly beható vizsgálat tárgyává tette. Már-már azt beszéltek mindenfelé, hogy a főváros megkezdi az út rendezését, felvezeteti a vízvezetékét, segítyezi a M. A. O. E.-t, míg végül a szép reményeket a rideg való váratlan fordulata egy csapással megszüntette: a beadvány ad acta tétetett.“

Mint hogy a T. L.-nak említett közleményét én irtam, a nyilatkozattal szemben is természetesen nekem kell érte helytállanom. Ezért legyen szabad hangsúlyoznom, hogy a közleményt kizárólag azon beadvány alapján irtam, melyet a M. A. O. E. a barlang járhatóvá tétele tárgyában a székesfőváros Tanácsához beadott és melyet ez véleményes jelentéstétel czéljából nekem kiadott. Ha a nyilatkozat írója ebben a közleményben találna valami olyat, ami — szerinte — a barlang bérlőit dicséri vagy lekicsinyli, azt természetesen csak azokra vonatkoz tathatná, a kik a beadványt a Tanács elé terjesztették és semmiképen sem a barlang jelenlegi bérlőire, a kikre itt már csak azért sem történhetett czélzás, mivel nem az ő beadványukról volt szó, sőt még csak tudomásom sem volt arról, hogy a barlangot már nem a M. A. O. E. bérlí, hanem — mint most örömmel értesülök — egyesületünknek (a M. T. E.-nek) több buzgó tagjából alakult társaság kezeli.

Bármiként vizsgálom is azonban a T. L.-ban a pálvölgyi barlangról megjelent kis közleményemet, abban semmi olyat nem bírok felfalálni, a minék személyes éle, dicsérő vagy lekicsinylő jellege volna. Azt hiszem, a közleménytől a tárgyilagosságot nem lehet megtagadni. Természetes azonban, hogy mivel a székesfőváros Tanácsa — 75,785/1915. [szám alatt — hivatalosan felszólított véleményes jelentéstételre, felelősségem tudatában, de egyben a m. kir. földtani intézet igazgatójától, dr. Lóczy Lajos-tól nyert információ alapján nyíltan ki kellett jelentenem, hogy a pálvölgyi barlang *nem* „a világon egyedül álló geológiai látványosság“ (a minék a beadvány — megengedem jóhiszeműleg, de mindenestre naiv lelkesedéssel — mondja) és hogy tehát Budapest idegenforgalmát ez a barlang nem fogja emelni, mert ennek kedvéért külföldiek Budapestre jönni nem fognak. Ugyanakkor azonban véleményes jelentésemet ekként folytatom:

„Mint hogy azonban tény, hogy ily nagy város közelében levő kiterjedt barlangrendszer a főváros közönségének érdekes kiránduló- és szórakozóhelyévé válhatnék, nem kellene azon javaslat elől teljesen elzárkózni, hogy a barlang, mint érdekes és tanulságos természeti objektum, járhatóvá tétessék. Ha tehát a székesfőváros súlyt helyezne arra, hogy a város közönségének érdeklődését felkeltő ilyen kirándulóhelye legyen, az erre fordított mérsékelt költség nem látszik meddőnek, annál kevésbbé, mivel a barlang megtekintéséért szedhető belépti díjak annak fenntartási, esetleg idővel a hozzáférhetővé tétel költségeit is fedeznék. Mint hogy azonban a barlang hozzáférhetővé tételé oly szakkérdés, melyek eldöntésére illetékesnek nem tarthatom magamat, tisztelettel javaslom, méltóztassék a m. kir. földtani intézetet megkeresni, hogy a barlangot vizsgálta meg és ezen vizsgálat eredményei alapján tegyen javaslatot arra nézve, [mikép és mily áldozatok árán értékesíthetné a főváros ezt a barlangot a közönség szórakoztatására és ismereteinek gyarapítására“. (Véleményes jelentésem, 1915 aug. 31.)

Nevezhető ez a jelentés „egy ártatlan természeti csoda lekicsinylésének?“ Alkalmas-e ez a jelentés arra, hogy a közönséget a barlang látogatásától egészen elriassza — a hogy a nyilatkozat t. írója véli? Azt hiszem, nem! A földtani intézet véleményes jelentéséről csak annyit tudok, a mennyit a hírlapok róla közöltek; ezen közlések szerint az intézet még tovább ment, mert barlangflórával javasolta a barlangot körülvétni, hogy azt a közönséggel még jobban megkedveltesse. Azt hiszem tehát, hogy sem az én jelentésem, sem a földtani intézeté nem lehet annak oka, hogy a M. A. O. E.-nek beadványa „ad acta tétetett“. És ha a közönség a barlangtól elriasztatott, abban inkább azok a közlemények és

képek lehetnek hibásak, melyek a barlang bejárásának nehézségeit rendszerint ríktó színekkel igyekeztek feltüntetni s sohasem szóltak arról, a mit most örömmel veszünk tudomásul, hogy a barlang immár annyira járhatóvá tétetett, hogy abban „akár ünneplő ruhában is, minden veszély nélkül kényelmesen lehet végigmenni.

Dr. Thirring Gusztáv.

Petőfi mint turista. Egyesületünk elnöke a következő levelet kapta:

Kedves Barátom!

Olvasmányaim közben akadtam egy érdekes turisztikai hírre:

A „Pesti Divatlap“ 1845. évi 28. száma 889. lapján Vahot Imre „Uti Emlények“ cím alatt közli, hogy szeptember havában Vahot Sándorral és Petőfi-vel együtt Pomázra ment, hol A. K. barátja házánál vidám társalgás közepett fogtak ki a komor arcú időn, azután fölmásztak „az iszonyú meredek“ Kőhegyre.

Érdekes hát tudunk, hogy Petőfi is volt a pomázi Kőhegyen.

Ha lapunk ezt még nem hozta volna valamikor, úgy meg lehetne most említeni, és ha majdan, adja Isten: mielőbb, nem tudunk majd mit csinálni együletünk pénzével, talán egy kis emlékkő hirdethetné turistatársainknak a Kőhegyen azt, hogy 1845 szeptemberében Petőfi is járt ott.

Szíves üdvözlettel

Romy.

Valóban kívánatos, hogy hasonló adalékokkal rámutassunk a turistaság prehisztórikus idejére, mielőtt megszületett és nevet kapott volna; és hogy nagyjaink életének idevágó mozzanatait, a hol csak lehet, emléktáblákkal örökítsük meg, ezzel is szorosabbá és szentebbé fűzve a kapcsolatot, a mely bennünket hazánk rögeihez köt.

D. Ő. A. V. menedékházak olasz kézen. Az olasz harcztéri helyzet következtében a Sorapis-en levő Pfalzgau-menház, a Croda da Lagon-n levő Reichenbergi-ház, a Nuvolau-n levő Sachsendank-menedékház, a Pala-csoportban levő Canali-és Pravitalé-menház és végül a Juli-alpesekben levő Canin-menedékház minden valószínűség szerint olasz kézre került. A határon épült menedékházakat mindenkor nagy féltékenykedéssel nézték volt „szövetségeseink“ s képzelhetően nagy az öröm az olasz lapok idevágó beszámolóí nyomán. Reméljük és bizton hisszük, hogy a menedékházak nem maradnak meg mostani bitorlók kezén, mert: „lesz még egyszer ünnep e világon!“

Pusztító lavinák. November első harmadában a délnyugati arcvonalon rendkívül erős havazás volt s igen sok lavina futott le a hegyekről, melyek közül nem egy — sajnos — emberáldozatot követelt. A bregenzi lövészszázalójnak több emberét sodorta el s ezek mentése közben november 9-én d. u. a második század 9 emberét temette el a lavina. Szorgos kutatás daczára a rákövetkező napokban csak egy ember holtteste volt fellelhető. Vintschgau-ban egy tizennégy éves lányka, a Martell-völgyben pedig öt ember pusztult el lavina-szerencsétlenség következtében.

